

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnštvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celetoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celetoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnštvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVIŠEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnštvu: Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašavanju pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Štajerski deželni zbor.

Celje, dne 18. jan.

Približno dve leti sta minuli, odkar so slovenski poslanci deželnega zbora štajerskega pričeli za obstrukcijo. Nemškonačionalna večina je — poznavajoč narodno mlačnost dr. Koroščeve klerikalne stranke — nameravala porabiti novo zbornico za nova nasilja proti Slovincem. Spominjamo tu predvsem na Waštianov predlog glede preosnovitve deželnega šolskega sveta in razne zadeve gospodarskega značaja. Toda na eni strani stoji klerikalna stranka v deželnem zboru pod kontrolo naprednega Slovencev dr. Kukovca, ki ji je zmešal že marsikatero štrono, na drugi strani pa si je hotela klerikalna stranka z obstrukcijo utrditi stališče v slovenskem delu dežele, kajti naravno je, da je vsak zaveden Slovenec na Štajerskem za najstrožji boj proti Nemcem, osobito tudi za najstrožji nastop slovenske delegacije v deželnem zboru štajerskem. Neštete so krivice, povzročene nam po Nemcih, katere so ustvarile v našem ljudstvu do nemškega soseda tolike mržnje. Tega so se klerikalci zavedali, zato so se brez dolgega obotavljanja podali na pot obstrukcije. Tudi narodna stranka je odobravalna ta korak in je pozvala dr. Kukovca, da obstrukcijo podpira. Sklicala je ob enem celo vrsto shodov, kjer je svoje somišljenike poučevala o potrebi slovenske obstrukcije.

Tako je bilo l. 1910. A časi se spreminjajo in tudi naši klerikalci zelo ljubijo politične metamorfoze, o čemer nas je zadnja leta osobito Dunaj poučil nešteto krat prav temeljito. Tako se je godilo tudi po Štajerskem. Naši klerikalci so naredili iz obstrukcije kot iz strogo narodne akcije prav kmalu čisto navadno klerikalno in sicer nemško-slovensko klerikalno akcijo. Razbiti sedajni deželni zbor, pa ne radi tega, ker je večina sovražna Slovincem, temveč radi tega, ker je večina napredna, svobodomiselná, protiklerikalna, to je našemu dr. Korošču in duhovniškim trabantom poglavitni namen. O tem se je tudi ljudstvo prepričalo in so razumni volilci povsod odobravalni stališče, ki ga je zavzel izvrševalni odbor narodne stranke, katere se je, kakor znano, v svojih zadnjih sejah izjavila odločno proti takšni obstrukciji, kakor je sedanja. Narodna stranka je to storila tem ložje, ker je nemškonačionalna večina pripravljena, sestaviti nevtralen delovni program, s katerim se narodni čut Slovincem ne bi žalil.

Bodi povedano, da sta v klerikalni stranki sami dve struji, ki sodita različno o name-nih obstrukcije. Čisto narodna, na čelu ji deželni odbornik prof. Robič, Prof. Robič je odločno pristal obstrukciji le v dosego narodnih koncesij, bodisi na gospodarskem, bodisi na kulturnem polju. Priznati moramo, da so Robičevi nameni čisti. Drugače je pri dr. Korošču. On zasleduje s svojo obstrukcijo vse polno postranskih, strankarskih namenov. On je bil že zdavnaj pripravljen opustiti obstrukcijo, ako doseže koncesije za klerikalno stran-ko, pred vsem seveda koncesije v obliki »pimpim«. In če že nadaljuje obstrukcijo, hoče s tem doseči edinole to, da se spravi na površje nemško-slovensko klerikalno stranko. Saj je očito, da se čuti slovenski klerikalizem poklicanega, braniti vero in bero ne le po Sloven-skem, temveč po celi Avstriji, tudi pri štajerskih Nemcih. Ta različna mnenja v obstrukciji, ki so se pojavila v vrstah klerikalnih poslan-

cev, so dovedla med staro pošteno slovensko korenino Robičem in mladim, domišljavim, zahrbitnim Koroščem do precejšnjih diferenc. V najbližji bodočnosti bomo videli, ali zmaga pamet in poštenost, ali pa najgrša klerikalna zlobnost.

Kakor že omenjeno, so tudi narodni krogi svoj čas pozdravili in podpirali klerikalno obstrukcijo. Danes, po dveh letih, so se pojmi temeljito razbistrili in danes ni, hvala klerikalni modrosti, v narodnih krogih nikogar več, ki bi se ogreval za klerikalno akcijo v Gradcu. To-liko smo si na jasnem. Narodni krogi štajerski pa naj posebno uvažujejo to, da klerikalni nastop v Gradcu Slovincem ne le ne koristi, temveč nam povzroča v narodnem in gospodarskem oziru celo občutno škodo. Naša nesreča, pospeševana od vlade in fondov slovenske straže »za obmejne Slovence«, je povzročila v zadnjih volitvah popolno zmago klerikalcev. Direktnege vpliva na razvoj deželno-zborskega delovanja torej narodna stranka nima, ker je zastopana le po enem poslancu. Toda ravno spoznanje, da je sedanja večina slovenskega zastopstva slaba, naj nas podžiga k pripravljalnemu delu za nove volitve. Morebiti se vrše iste še to leto, morebiti še le čez par let. A priprave naj bodo temeljite. Narodna stranka bi morala porabiti vse svoje moči za organizacijsko delo, oziroma za razširjanje naprednega tiska, drugače ni upati na uspeh. Danes pa je, priznajmo si to vendar odkrito, dokaj malo sistema v našem delu, pa tudi dela samega mnogo premalo. Kje je naša izobraževalna organizacija, na kateri sloni vsa moč klerikalne organizacije? Kje shodi, kje smotro delo za najrazličnejše volitve, občinske, okrajne itd. Vsega premalo! Ven med narod, potem bo Koroščevim mešetarijam kmalu konec!

SPLOŠNI PREGLED.

Češko-nemška spravna pogajanja. Včeraj so nemški poslanci iz Češke izročili ministru notranjih zadev Heinoldu odgovore na točke, ki jih je stavila vlada Nemcem in Čehom glede končnega sklepa češko-nemških spravnih pogajanj. Pri pogovoru so Nemci upoštevali tudi nekatere možnosti katere bi mogli raz svoje stališče Čehom koncedirati. Izjavili pa so, da še vedno vstrajajo na zahtevi, da vlada prizna nemško jezikovno okrožje. Minister Heinold je stavil nekatere posredovalne predloge, izrekel pa ni niti razjasnil vladnega stališča. Vlada bo sedaj študirala poročilo nemških poslancev, ter najbrže še tekom tega meseca sklicala nadaljnja posvetovanja, medtem bo pa sestavila zakonsko predlogo, ki jo »predloži takoj ob sestanku državnega zbora. Usoda skupnih pogajanj pa je jako negotova, ker člani stoji odločno na stališču, da morajo Dunajska pogajanja biti prepričljiva, predno se začne posvetovanja narodno-politične komisije v Pragi. Tako se pleto ta pogajanja že skoro poldrugo leto naprej, a brez vsakega najmanjšega uspeha. Kot žrtve teh pogajanj je padel bivši češki namestnik Coudenhouve, Thunu, ki je prišel za njim, je bila poverjena naloga, da izvede pogajanja do konca, a kakor se vidi tudi njegove akcije in načrti v Pragi niso imele nikakega uspeha; pa tudi dunajska pogajanja, ki je vlada stavila nanje najbolj nade, so tako neodločna, na kar gotovo najbolj upliva prevelika bližina parlamenta in nebrzdancga narodnostnega boja, kar

se je zlasti pokazalo pri Hohenburgerjevi aferi, ko je usoda teh pogajanj visela že na lasu.

Ministrska kriza v Srbiji. Ko je lansko leto po padcu Nikole Pašiča prevzel minister zunanjih zadev Milovan Milovanović predsedništvo srbskega kabineta, se je splošno mislilo, da se mu posreči urediti politične in parlamentarne razmere v kraljevini, da mu bo mogoče vladati z zanesljivo radikalno koalicijo. Toda kljub dolgotrajnim pogajanjem med vsemi tremi krili radikalcev (mlado-staro- in samostalni radikalci) je obnovev koalicije postala nemogoča. Vsled tega bo podal Milovanovič še pred sestankom skupštine svojo demisijo. Kot njega naslednik se imenuje sedanji minister notranjih zadev Protič; ta bo v skupštini skušal dovesti sporazum med radikalci, da bi se moglo nadaljevati parlamentarno delo, ako se mu na tega ne posreči, razpusti skupštino in razpiše nove volitve. Toda na temelju današnjih političnih razmer v Srbiji, je težko pričakovati, da bi se razmerje med strankami tudi v novi skupštini kaj spremenilo.

DNEVNI PREGLED.

Novost pri našem listu. Danes smo začeli z romanom »Hiša Saint-Pol«, ki je eden najmičnejših in najboljših, kar jih je spisal ženiální in znani pisatelj Zevcovo. Da omogočimo čitatelj- in čitateljicam, da si shranijo roman smo ga začeli priobčevati na zadnjih dveh straneh tako, da se ga lahko izstriže. Na ta način izhajajo romani v velikih svetovnih listih, kar se je izkazalo, kot najbolj praktično. Če se listek tiska po naši stari slovenski navadi, se sčasom ves poizgubi. Na naš novi način pa si bo vsak čitatelj lahko dal koncem romana vezati knjigo.

»Slovenski Narod« in narodno-napredna stranka. Na ponovne napade na deželne poslance narodno-napredne stranke, češ da so odgovorni za pisavo »Slov. Naroda« in zlasti za njegovo kritiko o deželnem gospodarstvu, izjavlja v včerajšnjem »Narodu« upravni svet »Nar. tisk.« kot lastnice in izdajateljice »Sl. N.« v zvezi z njegovim uredništvom, da je »Slovenski Narod« vsestransko neodvisen list, ki ni v službi nobene politične stranke in ki je za svojo pisavo odgovoren edinole upravnemu svetu »Narodne tiskarne«. »Slovenski Narod« bo pa prej kot slej zastopal narodno-napredna načela.

Klerikalci zoper železnice. Kadar klerikalcem pri kakih volitvah slabo prede, potem poiščejo vsa najobsebnarnejša sredstva v dosegu svojege namena. Posebno radi se v takih slučajih poslužujejo jako hvaležnega zabavljanja zoper razne uradnike in uslužbence, ki jih povrh še s škriči opsujejo. Včerajšnji »Slovenec« dela med nezavednimi trgovci agitacijo za S. L. S. na ta način, da se je spravil nad železnice, ki tako vestno in požrtvovalno vrše svoj težavni poklic kot noben kaplan svojega. Da bi »Slovenec« dobil trgovce zase jim vzbujajo jezo in strast s tem, da navaja razne nedostatke pri železnici, za katere — če bi tudi bili — železnice ne bi odgovorne. »Slovenec« naj bi raje trgovcem povedal, da so klerikalni poslanci tisti poklicani zastopniki, ki se za trgovce in obrtnike prav nič ne brigajo. Povsod in ob vsaki priliki nastopajo klerikalni poslanci zoper nje. V parlamentu govore in glasujejo zoper vsak predlog, ki meri na to, da bi se zboljšale razmere za trgovce in obrtnike. Vedno imajo široka usta, da so zastopniki kmetov in agrarcev. Če so torej na železnicih kakih nedostatki, se imajo

trgovci in obrtniki zanje zahvaliti v prvi vrsti klerikalnim državnim poslancem, ki zastopajo že več let z odlično besedo našo deželo v parlamentu. Povemo pa tudi, da klerikalci, ki so sedeli sedaj v trgovsko-obrtne zbornice niso bili prav nič boljši kot njihovi poslanci. Že dalj časa so imeli klerikalni zbornični svetniki z Nemci večino v trgovsko-obrtne zbornice. Če piše »Slovenec«, da se niso poklicani zasopniki trgovcev zanje potegnili, potem je gotovo mislil tudi Kregarja in druge klerikalce, ki so dosedaj sedeli v trgovsko-obrtne zbornice in niso zanje ničesar storili. Trgovci ne bodo sedli klerikalcem na limanice in naj še tako hinavsko udriha po železničarjih. O tem se bodo lahko prepričali pri volitvah v trgovsko-obrtne zbornice, ko bodo z ogromno večino izvoljeni kandidati narodno napredne stranke.

Obstrukcija v graškem občinskem svetu. V včerajšnji seji graškega občinskega sveta se je začela proračunska debata za 1912. Takoj po uvodnem govoru poročevalca, je začel govoriti socialni demokrat dr. Schacherl, ki je izjavil, da bodo socialni demokratje obstruirali proračunsko predlogo iz naslednjih vzrokov: socialni demokratje ne morejo pristopiti nikakega novega obremenjenja prebivalstva z zvišanjem davka na vozne listke cestnih železnic in nameminskega vinarja. Dalje zahtevajo končno ureditev finančnega položaja mesta Gradec, kar pa sedanjí občinske svet ne more izvesti. Zato stoji socialni demokratje na stališču, da se sprejme pravična volilna reforma, da pridejo v občinski svet možje, ki bodo kos svoji nalogi bolj nego današnja nemško nacionalna večina. Dr. Schacherl je govoril dolg obstr. govor dopol 12. ure ponoči, nakar je bila seja zaključena. K besedi so prijavljeni še vsi socialni demokrati občinski svetniki, ki bodo s svojimi obstrukcijskimi govori zavlačevali proračunsko debato.

Za regulacijo učiteljskih plač. Kakor smo že poročali je štajersko nemško učiteljsko sklenilo, da se odtegne vsakemu narodnemu delu za toliko časa, dokler se ne uredi regulacija učiteljskih plač. Enako stališče so zavzeli na svojih včerajšnjih shodi tudi nemški učitelji na Češkem; vrhutega pa so sprejeli resolucijo v kateri pozivljajo tudi učiteljsvo češke narodnosti, da naj se pridruži nemški akciji n preneha s svojim sodelovanjem v vseh političnih, človekoljubnih in znanstvenih duštvih, dokler se ne izpolnijo učiteljske zahteve. Kakor poročajo češki listi, se bodo češko učiteljsvo pridružilo brez ugovora tej akciji in skušalo pridobiti zanj tudi »Zvezo slovenskih učiteljskih duštev«.

Važnost uradniškega vprašanja. Zakaj bi imeli Nemci vse urade najraje osredotočene na Dunaju nam kaže sledeča primera: Po osrednjih uradih je na Dunaju 20.820 uradnikov. Čehov bi med njimi moralo biti sorazmerno 4000, je jih pa le — 369, torej desetkrat manj. Če računimo dohodke teh ljudi, in vpoštevamo, da nemški uradniki tvorijo seve nemške konzumente, nam bo pač jasna gospodarska strani uradniškega vprašanja. Tudi mi Slovenci bi si morali končno v tem oziru sestaviti natančno štatistiko, ki bi bila gotovo zelo zanimiva in poučna. Mi posamezniki lahko na to statistiko vplivamo s tem, da dosledno zavračamo vse nemške uradne prepise in tiskovine ter zahtevamo povsod in vedno le samoslovensko uradovanje. Začeti moramo pa pri slovenskih občinah in tarah.

Kako se gospodari v naši državi. Bivši državni tajnik v ogrskem trgovskem ministrstvu,

primerno kaznovala...

In v resnici delujejo te pregrehe, četudi manj na čute, vendar tem živahnije na mišljenje; in misel je končno najfinejša v nas. Tako more romanopisec zajemati popolnoma novo vrsto nepoznane tragike iz novih bolj moških kakor telesnih pregreh, ki se zde površnosti jalove materialistične družbe manj zločinske, ker ne teče kri in se umor zvrši le v kraljestvu nravi in občutkov... In primer te vrste tragike hočemo tu podati, pripovedujoč maščevalno zgodbo velike originalnosti, pri kateri ni tekla kri, kjer nista imela opravka ne trup ne bodalo; skratka »civiliziranega« zločina, kjer je le oblika pripovedovanja pisčeva, vse drugo pa izven njegove izmišljotje.

Proti koncu vlade Ludvika Filipa je korščil nekega večera mlad mož pa ulici Rue Basse-du-Rempart, ki je takrat ime pač zaslužila, saj je ležala pod nivojem bulvarov in bila slabo razsvetljena pot brez izhoda, na katero je vodilo iz bulvara dvoje stopnišč, ki sta si kazali hrbte, ako moremo pri stopnišču govoriti o hrbtih. Ta slepa ulica, ki je danes ni več, nekak mestni jarek, ki je bil sumljiv celo po dnevi, je bila po noči nesigurnost sama. Hudč je knez temin.

Eno njegovih kraljestev je bilo tu. Približno sredi slepe ulice, omejene po eni strani od visokega bulvara, po drugi od nemih hiš z zaprtimi vrati in redko posejanimi branjarji, je držal nepokrit prehod, skozi katerega je žvižgal veter, kakor na flavto in ki je vodil ob zidu in par novih zgradbah do ulice Rue Neuve des Mathurins. Elegantno oblečeni mladci mož, ki ga imamo v mislih, je krenil po poti, ki pač ni mogla biti ravno na cesti čednosti, ker je zasledoval žensko, ki je zavila brez obotavljanja v sumljivo tmino tega prehoda.

LISTEK.

J. BARBEYD' AUREVILLY:

Maščevanje žene.

Mnogokrat sem slišal praviti, da je moderna literatura nesramna; jaz za moj del tega nikdar nisem verjel. Ta očitek je pač le moralno postavljane. Literatura, ki jo imamo tako pogosto za zrcalo družbe, je nikakor ne zrcalo — nasprotno; in če je kdaj poskusil biti kdo drznejši kot drugi, potem pa bogve, kak krik se radi tega vzdigne. Pri natančnejšem opazovanju pa brezdvomno spoznamo, da literatura niti polovico zločinov ne zaznamuje, ki jih zakrivi družba dnevno, na skrivnem in brez kazni, z neverjetno brezskrbnostjo. Vprašajte le svednike — ki bi morali biti največji romanopisci, kar jih je videl svet, ako bi smeli pripovedovati zgodbe, ki jih jim šepetajo v uho. Vprašajte jih (n. pr.) po številu zločinov, ki se skrivajo v najponosnejših in najodličnejših familijah, in primerjajte, če se je drznila literatura, ki jo obtožujemo nemoralne nesramnosti, o sličnem pisati, in najsi tudi v svrhu poboljšanja! Razven rahlega nadiha — kajti le nadih je to — in premine kot nadih — v »René-ju« od Chateaubrianda — pobožnega Chateaubrianda — bi ne vedel za nobeno knjigo, v kateri bi bil zločin, ki se dogaja pri nas v gornjih in spodnjih stanovih in ponajveč v gornjih, tako pogosto, izrecen očitek ko vendar morejo taki očitki služiti kot efekti za pretresljivo moralo. Ali se je moderna literatura, ki jo hinavstvo obmetava s kamenjem, kdaj drznila pisati zgodbe o Myrrihi, o Agripi, o Edipu? Zgodbe, ki se odigravajo danes in

vedno in vedno, in to mi morete verovati, kajti živel nisem v najhujši mlaki, — vsaj dosedaj — v peklenški mlaki družbe in sem srečaval mnoge Myrrihe, Edipe, Agripine v najboljši družbi, kakor to imenujemo. Seveda se stvar ni godila kakor v zgodovini ali na odru! Skozi krinko varnostnih odredb nemira in hinavstva pa jih je bilo mogoče slutiti... Poznam in zmano cel Pariz — ženskega Henrika III., ki nosi na pasu svojih oblačil iz modrega baržuna rožnenceve iz zlatih mrtvaških glav, dela pokoro, tako da se družita zmes pokore in zmes svetnih naslad. Kdo vendar piše zgodbo te ženske, ki izdaja pobožne knjige in ki jo imajo jezuitje (pikanten pridevek) za moža in celo za svetnika? ... In ni dolgo tega, ko je bil cel Pariz priča dogodka, da je mlada dama iz Foubourg Saint-Germain skušala iztrgati materi ljubčka, potem pa iz togotte, ker se je vrnil nazaj k nji, ki ga je umela kljub svoji starosti trdnje nase privezati, ukradla zelo strastna isma matere na ljubljenega moža, jih dala ponatisniti in raztrositi pri neki premieri v Operi v tisočih izvodih med občinstvo.

Kdo je zapisal zgodbo te druge žene? ... Uboga literatura ni niti ne vedela, na katerem koncu naj začne s pripovedovanjem. In ravno to je treba vedeti, če bi hotel kdo biti predrzen. Zgodovinopis ima svojega Tacita, svojega Suetonia; roman ga pa nima, vsaj med talenti ne in v literaturi višje stopnje. Gotovo ima latinski jezik kot pagan čelo poštenosti, med tem ko pa je bil naš jezik začno s Klodvigom krščen pri kamnu v Saint Rémy in je iz tega nastala večna sramežljivost, kajti starka zarudeva še danes!

Vendr bi mogel obstajati, ko bi se upal drzniti, tudi beletristični Tacitus ali Suetonius, kajti roman je v prvi vrsti v obliki povesti ali

dramatizirana nravna zgodovina, kar je svetovna zgodovina pač tudi pogosto. Razložek je ta, da roman pripisuje nravne čine izmišljenim osebam, zgodovina pa izdaja polna imena in adrese. Vendar se roman zaje veliko globlje kakor zgodovina. Svoj ideal ima. Zgodovina nima nobenega; vezana je z resnico. Roman tudi dalje časa zdrži. Richardson se mudi več časa pri Lovelace-u, kakor Tacitus pri Trberiju. Kaj bi zgodovina pri tem izgubila in ne bi bil Tacitus strašnejši, če bi se tako podrobno bavil s Tiberijem kakor Richardson z Lovelace-m?d... Odkrito po priznam, da Tacitus kot slikar niti od daleč ne dosega model — Tiberija in da je kljub svoji genialnosti od tega potisnjen v kot.

Pa to še ni vse. K ti nerazumljivi slabosti naše literature, vidne na prvi pogled, ako primerjamo sloves, ki ga ima z resnico, pa pridenimo še karakter, s katerim se je odel zločin v našem prelepem, prevzvišenem času napredka! Visoka civilizacija je oropala zločin njege pretresljive poezije in prepoveduje pesniku, da bi mu jo vrnil.

Pregrozno bi to bilo, menijo duše, hoteče vse, tudi najostudnejše ublažiti. Blagoslov filantropije! Bedasti kriminalisti zmanjšujejo kazni in neumni moralisti zločine, in še to le radi tega, da se olajša kazen. Kljub temu so pregrehe visoke civilizacije gotovo daleko ostudnejše, kakor one najnižjih barbarov »zavoljo globokejše rafiniranosti, pokvarjenosti in višje stopnje zločinskega namena. Inkvizicija je to dobro vedela. Ob času, ko je bila vera in nravnost še močna v narodu, je inkvizicija spoznala, oni veliki tribunal, ki je sodil misli, ona institucija, ki nam spomin nanjo kri- vi naše ubožne živce in ledeni naše ptičje mozgane, da je greh z mislijo najhujši in ga temu

Jožef Szecheny je pred nedavnim posvetil nekoliko v gospodarstvo na državnih železnicah. Odrska železniška (državna) uprava je n. pr. zadnjih 20 let najela okrog 2600 tovornih železniških voz za tak znesek, da bi bila mogla narediti za ta denar — 14.000 lastnih voz. A nazadnje je pa še izposojene vozove — odkupila za drag denar. Potem se pa čudimo današnji splošni gospodarski bedi in grozovitemu naraščanju dolgov.

Sveta birokracija na Dunaju. Kot vemo, je grozila lani meseca maja kolera. Zdravstveni urad na Dunaju je izdal za svoje organe in bolnišnice navodila, kakšne korake je treba napraviti za odvrnitev te nevarnosti. Ta navodila so nastopila navadno pot avstrijske birokracije in prišla srečno na končni naslov sedaj — pred božičem, ko okoleri že ni več ni duha ne sluha. Pomislimo le, koliko papira, dela, znoja in denarja je veljalo, koliko slug, uradnikov in drugih pridnih duš so spravili po konci, predno je naš Sveti Birokraj izvršil ta — udarec v vodo.

Spremembe v ljudskem šolstvu. C. kr. dež. šol. svet za Kranjsko je pomaknil učitelja na ljudski šoli pri Sv. Trojici pri Brdu Kornelija Igljica v drugi plačilni razred in učiteljico na ljudski šoli v Senožečah Katiko Smerdu v tretji plačilni razred. — Okr. šol. svet v Kočevju je imenoval abs. kandidatinjo Jospino Oberman za provizorično učiteljico in voditeljico na eno-razrednici v Strugah. — C. kr. okr. šol. svet v Novem mestu je imenoval supletinjo v Prečni Viktorijo Zagorjan za provizorično učiteljico istotam.

V Stranjah pri Kamniku se zgradi po poročilih dež. odbora kranjskega že tekom tega leta most čez Bistrico.

Tatvine okoli Novega mesta. V novomeški okolici pa tudi v mestu samem je bilo v zadnjem času slišati, da je zdaj pa zdaj bila ukradena kakšna stvar. Vkljub pozornosti od strani prebivalstva se tatovom dolgo časa ni moglo priti na sled. Gostilničar Jakše je slišal nekoč v spanju ropot v svoji kleti, nakar je kvišku planil in posrečilo se mu je zagrabiti tatu, ki je ravno hotel odnesti posodo z vinom. Tat je bil mlad fant, imenovan Kavčič, doma iz Železnikov. V njegovem spremstvu se je nahajal še drugi, mlad fant, ki je imel nalogo, čakati zunaj s svečo ter opozoriti na eventualno nevarnost. Ta je sicer zbežal, vendar so tudi njega prijeli še isto noč v nekem hlevu.

Iz Belokrajine nam poročajo, da se je ponesrečil med Suhorjem in Metliko voznik Dihur. Ker je ravno naletaval sneg, je bila cesta polzka in voz je začel drčati navzdol. Pri tem so se konji vstrašili in voz je zadel z vso silo ob cestni kamen; voznik je padel vsled močnega sunka iz voza in se pri tem ubil.

Ponesrečil se je v milinu ge. Pirc v Cerkljah mlinsarji pomočnik Čizman na roki.

Pretep med bratoma. Brata Mojškerc iz Bizovika sta se v neki gostilni hudo sprla. Eden izmed njih je pobit na glavi in ima poškodovano oko.

Dražbe. Pri c. kr. okr. sodnji v Idriji dne 15. februarja t. l. ob 2. uri popoldne na licu mesta v Mrzlem logu dražba zemljišča vl. št. 114 k. o. Zadlog, obstoječega iz 2 parcel gozda. Cenilna vrednost 2630,04 K, najmanjši ponudek 1757 K. — 27. februarja t. l. ob 3. uri popoldne na licu mesta v Idriji št. 357, dražba zemljišča vl. št. 364 k. o. Idrija, obstoječega iz hiše št. 357 in stavbne parcele št. 420, travnikov in njive. Cenilna vrednost 2520,90 K; najmanjši ponudek 252,10 K.

Pri c. kr. okr. sodnji na Brdu. Dne 15. februarja 1912 ob 10. uri popoldne dražba zemljišč vl. št. 24 in 25, k. o. Drtija, obstoječih iz kmetijskega posestva z hišo, gospodarskega splotja, njiv, travnikov, gozdov in gospodarskega orodja. Določena vrednost 14.630,72 K; najmanjši ponudek 9754 K.

Pri c. kr. okr. sodnji v Kočevju. Dne 6. februarja t. l. ob 10. uri popoldne dražba zemljišč a) št. 61. k. o. Reinthal, določena vrednost 3210,17 K, najmanjši ponudek 2140,12 K, b) zemljišča vl. št. 147 k. o. Reinthal, določena vrednost 215,86 K, najmanjši ponudek 143 K, dne 5. marca t. l. ob pol 10. popoldne dražba zemljišča vl. št. 278 k. o. Altlag; določena vrednost 4325 K 71 vin., najmanjši ponudek 4325 K 70 vin.

LJUBLJANA.

Javno predavanje. Opozarjamo na nocojšnje zanimivo predavanje gosp. profesorja d. llesiča: **Naše ženstvo v Prešernovih casih**, ki se vrši ob 8. zvečer v Mestnem domu.

Izseljenca, ki sta se nameravala odtegniti svoji vojaški dolžnosti s tem, da sta hotela vdariti v Ameriko, je službojuči stražnik na južnem kolodvoru prijel in izročil sodišču. Oba mlada fanta sta doma iz Štajerskega.

Najdeno. Našel se je koc na Dolenjski cesti; nadalje se je našla boa, zlat prstan in zapestnica.

Zgubljen. Pompadura in denarnica z majhno svoto denarja.

V Gruberjevem kanalu so aretirali od policije že dalje časa zasledovanega vlomilca Pustovrha iz Vrhniko in ga izročili tukajšnjemu deželnemu sodišču.

Elektroradiograf Ideal. Danes specialni večer s krasnim vspeedom, posebno je omeniti krasno dramo »Pod zvezdnatim obokom« in velekomične slike »Piefke enovprežnik«, in »Frček je zaljubljen«. Jutri senzacionalna satira »5375 prebivalcev« in »Zigoto« komična privlačnost! V torko senzacionalna drama Nordisk pl. Co. »Izkrvavel«, najboljša vseh dosedanjih slik.

Vremensko poročilo 18. januarja predp. Stanje barometra v mm: 748,7, temperatura v C: — 9,6°. Slabi svzh. veter. Nebo oblačno. Višina nad morjem: 306,2 m.

Za uboge šolske otroke. V eni zadnjih števil »Dneva« se je oglašil neki učitelj, ki daje navste glede preskrbe revnih šolarjev s šolskimi potrebščinami. Prav dobra in uvaževanja vredna misel! Res je potipal malo naše ljubljanske samce, ki so dozdaj bili prosti teh skrbi za otroke, ker jih nimajo. Pa se je ven-

dar malo prehudo zadržal v tega učitelja neki star samec. Pravi, da so samci največji reveži, imajo sami dosti drugih skrbi in davkov, zdaj pa naj bi padel še novi davek za šolski sklad. Pa jim ni treba tem samcem sedeti vse noči po gostilnah in kavarnah in tam zapravljati čas, moči in denar. Oženite se, vi stari samec, ki v svoji samski okorelosti in zakrnjenosti nimate nič srca za naše uboge šolarčke. Vzemite si ženico, preskrbite si otroke, če ste še zmožni, in prosti bodete potem šolskega davka za tuje otroke. Skrbeli bodete za lastne otroke in to Vas bo veljalo malo več, kakor pa bi bil tisti mali procent splošnega šolskega davka, ki bi odpadel na Vas. Star penzionist sem. Imel sem štiri otroke. Preskrbel sem vse dobro. Težko je šlo včasih, vsaki dan so bili nad mano otroci, sedaj za zvezek, sedaj za pero, sedaj svinčnik itd. Potem knjige začetkom leta; to niso bile mačkine solze za manjšega uradnika. A šlo je, in danes so vsi štirje moji otroci med svetom, jaz pa s svojo ženo sam. Plačeval sem že ta šolski davek — seveda za svoje otroke — precej sem ga plačal. Pa veste kaj vi stari samec brez srca, še danes rad prispevam za šolski sklad po svojih močeh in mislim, da je hvala Bogu mnogo meni enačih, malo pa vam podobnih. Torej, g. učitelj, ki ste prvi sprožili to hvalevredno misel, le pogumno naprej in zmaga bo naša, če tudi tisti »stari samec« od jeze poč.

PROSVETA.

»Dramatično društvo v Ljubljani« ima oboroženo sejo v petek, 19. t. m. ob pol 7. uri zvečer v ravnateljstvu pisarni deželnega gledališča prtiličje. Ker sta na dnevnem redu dve izredno važni točki, se prosijo č. gg. odborniki in tudi gg. intendantni člani, da se blagovole te seje polnoštevilno udeležijo.

Iz pisarne slovenskega deželnega gledališča. Jutri, v soboto se igra prvič moderna komedija »Gardist«, ki jo je spisal Franc Molnár, najprijetnejši komediograf moderne madjarske literature. V »Gardistu« hoče Molnár pokazati, da je ženska vedno zvitejša in premetenejša od moškega, katerega zna preslepiti tudi takrat, ko bi vsak moški kapituliral. Najbolj rafinirani igralec-umetnik triumfira le za lip nad svojo ženo, koketno igralko, a hitro ga žena zmaga, ker zna igrati bolje. Komedija »Gardist« ima vsesok napeto dejanje, ki simbolizira večni boj med moštvom in ženstvom. Predstava za par-abonente.

Slovensko gledališče v Trstu. V nedeljo, 21. t. m. popoldan se ponavlja burka »Charleyjeva tetka«, ki je vzbudila pri premieri mnogo zabave. V naslovni vlogi gostuje g. Danilo Delvetak. — Zvečer se uprizori opereta »Mam'selle Nitouche«, ki je letos na novo naštudirana. Sodeluje popolen vojaški orkester pešpolka št. 97. Priljubljeni so: Dandetova ljudska igra »L'Arlesienne« (z Bicetovo godbo), Parmova opereta »Amacanke« in Roveretova drama »Papa Eccellenza«.

Engelbert Gangl: Beli rojaki. Učiteljska tiskarna je izdala v lični opremi zbirko Ganglovih novel pod naslovom »Beli rojaki«. Knjiga, ki o nji spregovorimo obširneje, stane broširana K 2,50, elegantno vezana K 3.— po pošti 26 vinarjev več.

Iz umetniškega sveta. Danes se vzprizori v beneškem gledališču Fenice nova opera skladatelja Mascagnija »Isabeau«. Pri predstavi sodelujejo najodličnejši italijanski pevci. — Na Dunaju bi se morala te dni uprizoriti Puccinijeva opera »Tosca«, ki bi jo moral dirigirati Guarnieri, novoangaževani dvorni dirigent za italijansko glasbo. Pri skušnji pa je Guarnieri izjavil, da opere ne more dirigirati, ker je opera popolnoma napačno naštudirana in niti najmanj ne odgovarja nazorom skladatelja. Vsled tega bo opero sam na novo naštudiral. — Novo svobodno gledališče v Berlinu je uprizorilo novo dramo slavnega poljskega pisatelja St. Przybyszewskega »Velika sreča«; drama radi pomanjkljive dramatičnosti v občinstvu ni dosegla posebnega uspeha, a kritika imenuje to dramo kot literarno delo prve vrste. Na slovenskem odru se je vzprizorila pred leti tudi ena drama Przybyszewskega namreč »Zlato runo«. — Na dunajski akademiji za godbo in obrazovalno umetnost je recital igralec Baierle dunajskega rezidenčnega gledališča »Historijo o sedmih obešenih«, slavnega ruskega pisatelja Leonida Andrejeva. Delo je doseglo velik uspeh.

DRUŠTVA.

Školjiški deletantje ponove v nedeljo dne 21. januarja 1912 še enkrat in zadnjič veselo igrati »Brat Martin«. Ljubitelji naše koristne družbe Cyril-Methodove se vabijo, da se v čim večjem številu odzovejo rodoljubni prireditvi. Ker je tu zveza vlakov dobra, je pričakovati mnogobrojne udeležbe. Za postrežbo bodo tudi preskrbljeni! Pridite torej v nedeljo vsi na Školjico in žal ne bode nikomur, kajti zabaval se bode vsak neprisljleno.

Veliki Cyril-Methodov ples v Trstu. Kakor vsako leto, tako se je tudi letos združila vsa slovenska tržaška mladina, da priredi ples v korist slovenske in istrske C. M. D. Prireditelj se bode vršila dne 3. svečana v vseh prostorih Narodnega doma v Trstu in so pripravljene že v najlepšem tiru.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

GORIŠKI NADŠKOF PROTI SLOVENSKIM KLERIKALCEM NA GORIŠKEM.

Gorica, 18. januarja. Vsled sklepa velikega zborovanja italijanske katoliške stranke se je oglašila danes pri goriškem nadškofu dr. Sedeju deputacija, ki je natanko očrta delovanje slovenske klerikalne stranke na Goriškem, ki hoče v zvezi z italijanskimi libe-

ralci uničiti italijansko katoliško stranko. Deputacija je od škofa energično zahtevala, da naj prepove slovenskim klerikalcem nazivane katoliška stranka, ker tega imena ni vredna, ker podpira stremeljenja italijanskih liberalcev. Nadškof dr. Sedej je izjavil, da obžaluje spor, ki je nastal med obema katoliškima strankama v deželi, povdarjal pa je, da najodločneje obsoja zvezo slovenskih klerikalcev z italijanskimi liberalci, ker ti tako podpirajo delovanje stranke, ki stoji v ostrem boju z vsakim katoliškim programom. Obljubil je, da bo izdal na goriško duhovništvo poslanico, v kateri bo dokazal, kako nenaravna je zveza duhovnika Gregoriča z italijanskimi liberalci ter zahteval od stranke, da tudi v politiki spoštuje katoliška načela. Ta izjava je povsod vzbudila splošno senzacijo, ker tako še nikdo ni obsodil politike slovenskih klerikalcev na Goriškem kakor nadškof Sedej. Klerikalci so popolnoma poparjeni, ter ne vedo, kaj naj začno. Dobro so vedeli, da je Sedej odločen nasprotnik klerikalno-liberalne zveze, a da bo nastopil tako odločno, tega niso pričakovali. Ta izjava naškofa Sedeja bo imela dalekosežnih političnih posledic na Goriškem, Gregorič in z njim kranjski klerikalci, ki so odobraval njegovo zvezo z italijanskimi liberalci so nesmrtno blamirani po svojem nadškofu!

BRAMBNA PREDLOGA.

Dunaj, 18. januarja. Danes je dospel semkaj ogrski domobranski minister Hazai, ki je konferiral ves dan s skupnim vojnim ministrom Auffenbergom in avstrijskim bombobranskim ministrom Georgijem glede podčastniške predloge ter poprav in dopolnil o brambni reformi. Meritorične konference v podčastniškem vprašanju se začno na Dunaju 25. t. m. Jutri sprejme cesar Hazaija v posebni avdienci.

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 18. januarja. Danes se je vršil ministrski svet, na katerem je poročal minister notranjih zadev Heindol od češko-nemških spravil pogajanjih. V zvezo z današnjim ministrskim svetom se stavi tudi navzočnost češkega deželnega maršala princa Lobkovic na Dunaju, ki je danes dopoldne konferiral z ministrom Heindolom. Vrhutega so se razpravljala na današnjem ministrskem svetu tudi razna druga tekoča vprašanja.

ODSTOP GROFA AEHRENTHALA.

Dunaj, 18. januarja. Vesti o nevarni bolezni grofa Aehrenthala se potrjujejo tudi v dobri informiranih krogih. Vsled njegove bolezni tudi še ni določen natančni rok ulegacijskega zasedanja, ki bi se moralo vršiti sredi februarja, ker se ne ve, ako bo Aehrenthalu še sploh mogoče, da poda svoj politični ekspozé.

Budimpešta, 18. januarja. Tukajšnji listi pišejo grofu Aehrenthalu že politične nekrologe, ker smatrajo njegovo politično vlogo kot končano. Vsi listi obsojajo njegovo politiko od aneksijske krize do Potsdamskega dogovora, od maroškega vprašanja pa do italijansko-turškega konflikta.

Dunaj, 18. januarja. Tudi v tukajšnjih diplomatskih krogih se smatra odhod grofa Aehrenthala kot gotova stvar. Njegov naslednik bo sedanji avstrijski poslanik v Berlinu Madjar grof Szehen.

NEKDANJA KAPELA — MUZEJ.

Pariz, 18. januarja. Mestni občinski svet je sklenil, da prevredi starodavno kapelo sv. Sulpicija v muzej, katerega da na razpolgo slavnemu francoskemu kiparju Rodinu, da tam razstavi svoje umotvore. Kapela bo odslej nosila ime: Rodinov muzej.

BAVONA — UMIRA.

Dunaj, 18. januarja. Papeški nuncij Bavona umira. Zvečer ob desetih je nastopil smrtni boj.

OBSOJENI RUSKI ŠPIJONI.

Lipso, 18. januarja. Pred tukajšnjim sodiščem se je vršila razprava proti dvema Rusoma, ki sta bila obtožena špijonaže na korist Rusije. Eden njih oficir Vinogradov je bil obsojen na tri leta trdnjavske ječe radi špijonaže, njegov tovariš Zerna pa radi sodelovanja na 3 leta navadne ječe.

Kmetijstvo na Kitajskem.

Na Kitajskem nima kmetijstvo samo značaja svetega opravka, temveč je tudi izkazovanje nežnosti. Zemlja se takšni nežnosti ne more upirati ter se človeku popolnoma udaja. S svojo neprestano skrbljivostjo dosežejo Kitajci od zemlje vse, kar žele. Zemlja se jim izkazuje za njih delo hvaležno z neprimerno večjo rodovitnostjo, kot nam. Ne moremo trdit, da bi kitajsko kmetijstvo na temeljilo na znanstvenih načelih, v kljub temu pa vendarle ni znanost. Pač pa se more reči, da ima v sebi nekaj več, kot je znanost, nekaj, kar najboljšje lahko izražamo z sedaj malokdaj rabljeno besedo: **modrost**.

Znanost je nekaj zunanega, kar si pridobimo; modrost pa podedujemo zelo redkokdaj. Če niste od narave obdarjeni z previdnostjo, pazljivostjo, delavnostjo, dobrotljivostjo in pravičnostjo, potem se ne lotite obdelovanja zemlje. Te lastnosti so dedščina celih stoletij, in si jih ni mogoče pridobiti naenkrat.

Če nimate lastne domačije, ali pa — če jo imate — in niste znali v svoji družini vpletati red, mir, medsebojno zaupanje in vestnost — potem ne boste imeli uspehov pri obdelovanju zemlje.

Če nimate tradicije, če ne vidite naprej na bodoči rod, ki podeduje z vašim imenom vspeh vašega dela, nikoli ne dosežete višine kitajskega kmetovanja vkljub vsem svojim znanstvenim formulam in izmišljenim strojem.

Takšno je kmetovanje kitajskega ljudstva. Cela njegova skrivnost temelji na dveh načelih: delu in pravičnosti. Ti načeli ima vsak Kitajec zapisani globoko v srce, ter mu

jamčita za vspeh. Česa mu je še več treba? Kmetijskega orodja pri kmetih skoraj ni videti; zato imajo pa kitajski kmetje nekaj, česar mi Evropejci poznamo jako malo. Goreče veselje do dela, ki navdušuje milijone kitajskih kmetov.

Za nas najbolj zoprne opravke bo vršil Kitajec z veseljem. Ko na primer zvečer že vsa narava počiva, razsvetljujejo ponekod kitajske vasi svetilke, ki gore pred kočami: vaščani so sedli za svoje kralčevske stave, da bi pridali delovnemu dnevu še nekaj ur. Drugi si zopet pridridajo na čepice svetilke ter se vračajo na polje nadaljevati delo. Za nas Evropejce je posebno zanimiva skrb, ki jo posveča Kitajec gojenim rastlinam; ne briga se vsaka mati tako za potrebe svojih otrok niti jih tako hitro ne izpolnjuje, kot on svojim rastlinam. Če se pojavi samo majhno znamenje slabosti, če n. pr. začne bledeti zelena barva, Kitajec takoj začne zdraviti bolešno rastlino; požrtvovalno skrbi za redilne snovi, ki bi vzbujale pri drugem človeku gnus, da bi skušal ozdraviti drugega bolnika; v takšnem slučaju ne delajo samo roke. Vidimo obenem tudi tako srčno naklonjenost, da se porablja brez premisleka tudi najrže sredstvo.

Nazadnje se ni mogoče načuditi snažnosti in redu, ki vladata na Kitajskem po polju, naj bo že po dolinah, bregih ali višavah. Te kitajske njivice izgledajo oddaleč kot prazničen kraj, podobno cizeliranju ali mozaiku.

Kitajci pa ne ljubijo samo zemlje in rastlin, temveč tudi živali. Tam so mežki in bivoli, po drugot tako trdovratni, popolnoma ubogljivi. Pred Kitajcem ne beži niti zverjad niti ptica. Vsim Evropejcem, ki so hodili po Kitajskem, je znano, da so po oddaljenih krajih, koder ne hodijo lovci, fazani in zajci tako zaupljivi, da se jih lahko s palico pobije. Kitajci jih ne pobijajo. Michelet pravi: »Na Kitajskem so živali v zvezi s človekom; orel in jastreb ga pozdravljata zgodaj zjutraj s svojim krikom, pes ga spremlja, konj rezgeče od veselja, ko ga zagleda, krepki vol rad vleče plug po globoki brazdi. Para se dviga iz zemlje, kot življenski dih, znamenje gotove plodnosti«. Vsi se ujemajo, vsi vedo, da je človek pravičen, in delajo zanj. »Idealist«.

RAZNO.

* **Štrajk sodnih uradnikov v Srbiji.** Organizacija državnih sodnih uradnikov v Srbiji je na dan pravoslavnega novega leta izročila justičnemu ministru spomenico, v kateri zahteva, da mora vlada rešiti zahteve sodnih uradnikov. Ako vlada ne stori tega do novega leta, tedaj proglašajo organizacija splošen štrajk sodnega uradništva.

* **Ravnatelj belgrajskega kraljevskega gledališča** je imenovan z ozirom na novi gledališki zakon, ki ga je sprejela skupščina, dosedanji ravnatelj vseučilišni profesor Milan Grol. Mesto gledališkega ravnatelja se nahaja po novem zakonu v tretjem plačilnem razredu državnih uslužbencev.

* **Negovanje rok pri gospodinjstnem delu.** Naše gospodinje, ki imajo mnogo opraviti pri ognjišču, polagajo dostikrat malo važnosti na skrb za roke. To jim naj bo ob istem času migljaj, da pazijo tudi na roke svojih služkinj; kajti s tem prihranijo služkinjam nepotrebne bolečine, same sebi pa olajšajo delo, katerega bi morale sicer same opravljati, če služkinja oboli na prstu ali pa roki. Priporočati je, da se ne hodi v zimskem času z mokrimi rokami na prostem; temveč roka naj bo suha. Predno ležete k počitku, naj se roka namaže z vasilinom, da ne postane koža hrapova. Tudi vobče ni dobro hoditi s prostimi rokami pozimi, zato imamo rokavice. Če pa nastane rana, je precej nevarno, lečiti jo z domačimi zdravili, bolje je, da se takoj vpraša zdravnika. Lahko postanejo sicer hudi nasledki, človek je dalje časa nezmožen za delo, dostikrat se zgubi tudi prst.

* **O vrednosti vzgoje po samostanih.** V frankobrodskem polmesečniku »Das Freie Wort« priobčuje nekdanji učenec jezuitskega kolegija blizu Solnograda na ravnatelja tega zavoda zanimivo odprto pismo, ki je polno težkih pa opravilnih očitajih glede kvartilje in nevarne vzgoje v tem samostanu. Očita se zavodu glede pouka, da je bil najslabši, kar se jih da misliti; znanstvenim zahtevam ni niti najmanj odgovarjal, saj so bili profesorji »razsvetljeni po svetem duhu«. Z uničujočimi besedami kritikuje potem vzgojo, o kateri pravi, da je vseskozi nemoralna, kajti mlademu, neiskusnemu človeku se siloma hoče v glavo vbiti poklic, ne da bi se ga o najvažnejših točkah poučilo. Kar se tiče seksualne vzgoje je pa vseskozi nenravstvena, samostan je prava zalega vseh spolnih perversitet in zmotenj. Patri so imeli gotovo priliko saj pri spovedi spoznati položaj svoje mladine, vendar niso ničesar storili, da bi morda očistili to »smrdljivo atmosfero« v samostanu, samo da rešijo ono slepo vrednost »o čednosti«. Učenec piše namreč v pismu, da je zavod uničil na ta način veliko nedolžnih, mladih in zdravih src in da je **taka vzgoja največji zločin na človeštvu**. H koncu pisma je mnenja, da take škandalozne razmere ne vladajo samo v tem samostanu, temveč po vseh in jasno je, **kako velike nevarnosti da so ti samostani za vzgojo naše mladine**. — Naj bi stariši trezno razmislili to dejstvo, naj rešijo svoje otroke iz sužnosti in hinavščine te samostanske vzgoje, kaj je otroku slovenskih starišev treba, da se potika bodisi v Kalksburgu ali Št. Pavlu itd.!

* **Stoletniki v Evropi.** Nemški državni sarnitni urad je izdelal zanimivo statistiko o evropejskih stoletnikih. Statistika kaže, da je južno podnebje za daljše življenje boljše kot severno in da uspevajo patrijarhi na toplem jugu veliko bolj kot v hladnem severu. Med tem ko pride v Bolgariji, na vsakih 1000 prebivalcev že en stoletnik se jih mora prešteti v Nemčiji skoraj en milijon predno se pride do enega, ki je doživel 100 let. Bolgarija ima 3883

stoletnikov, Nemčija pa, ki je toliko večja jih ima samo 76. — V Rumuniji je 1074 stoletnikov, v Srbiji 573, na Španskem 410, na Francoskem 213, v Italiji 197, v Avstro-Ogrski 113, na Angleškem in Škotskem 92, na Ruskem 89, v Norvegiji 23, na Švedskem 10, v Belgiji 5 in na Danskem 2. Švica nima sedaj nobenega stoletnika.

* Prastara vremenska prerokovanja. V prosincu: 1. Ako prvi dan prosinca izide solnce iz rudečkastih oblakov, pomeni to mnogo škodljivega in zmešanega vremena. Ako pa solnce ta dan sije lepo in svetlo, tedaj donese letno vreme mnogo rib, vina in sadja. 2. Ako na dan spreobrnjenja sv. Pavla (25.) sije solnce lepo in čisto, znamenuje leto obilno vina, pšenice in drugega živeža. 3. Ako je na Pavlovo velika megla, bodo ljudje močno umirali. Ako pa sneži, ali dežuje, pomeni veliko draginjo v rečeh, ki so potrebne k življenju ljudi. 4. Dosti vode ta mesec obeta navadno malo vina, malo vode pa dosti vina. 5. Ako je na sv. Vincenca vedro in lepo jasno solnce, je upati dosti rži in mnogo vina. 6. Ako pred tem mesecem ni huda zima, niti ne zmrzava, niti snega, tedaj se po navadi to nadomešča v sušcu in malemu travnu. 7. Ako volki pozimi jako zavijajo in lisice lajajo, znamenuje to veliko zimo. 8. Grmlavica v tem zimskem času pomeni dolgo in hudo zimo.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Širite, kupujte in naročajte „Dan“! Prijavljajte nove naročnike!

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 18. januarja 1912.

Termin.

Pšenica za mesec april 1912	za 50 kg	11.81
Pšenica za mesec oktober 1912	za 50 kg	10.95
Rž za mesec april 1912	za 50 kg	10.28
Koruzi za mesec maj 1912	za 50 kg	8.72
Oves za mesec april 1912	za 50 kg	9.80

„DAN“ se prodaja v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

- SITAR, Florjanska ulica.
- BLAZNIK, Stari trg.
- NAGODE, Mestni trg.
- KANC, Sv. Petra cesta.
- TREO, Sv. Petra cesta.
- KUŠAR, Sv. Petra cesta.
- PODBOJ, Sv. Petra cesta.
- ELSNER, Kopitarjeva ulica.
- BIZJAK, Bohoričeva ulica.
- REMŽGAR, Zelena jama.
- SVETEK, Zaloška cesta.
- JAMŠEK, Tržaška cesta.
- JEZERŠEK, Zaloška cesta.
- LIKAR, Glince.
- ŠTRKOVIČ, Dunajska cesta.
- ŠTRAUS, Škofja ulica.

Minka Kocjan

Sv. Petra cesta šte. 28.

nasproti „Zlate kaplje“

založnica trebušnih pasov v tuk dež. bolnici, se priporoča cenjenim damam v izdelovanje vsakovrstnih najmodernejših steznikov, oprsnikov, životkov, ravnodržalcev, trebušnih pasov, po navodilih gg. zdravnikov. P 659

Posebna soba za pomerjanje. Popravila se radovoljno sprejemajo.

Več sežnjev lepih suhih

bukovih drva

že našaganih, na željo tudi nacepljenih, je radi pomanjkanja prostora dobili po zelo nizki ceni in v vsaki množini pri Jos. Paulinu v Ljubljani, Nova ulica 3.

Kruta zima, le s težavo je ogreti sobe, posebno za starčke in bolehnne. Le z izbornimi

češkimi briketi

kakor tudi z

šlezjskimi briketi

ki dajo zelo veliko vročino in prav malo pepela, se tem težkočam naglo in dobro odpomore,

Dobivajo se po zelo zmernih cenah le pri Jos. Paulinu v Ljubljani, Nova ulica 3.

O. Bračko

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 12

priporoča prave fine francoske

parfume, bogato zalogo rokavic

in vse v to stroko spadajoče predmete v najfinjši kakovosti. Vnajna naročila točno in solidno.

Celo noč odprto
Kavarna Leon
Stari trg šte. 30

Celo noč odprto

Umetni in trgovski vrtnar
J. WIDER, v Ljubljani.

Trgovina cvetlic:

Šelenburgova ulica šte. 3.

Vrtnarija:

Cesta na Rožnik šte. 25.

Točna postrežba in takojšnja izvršitev vsakovrstnega vezanja cvetlic. 50

FR. P. ZAJEC

optični zavod

Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana

Daljnogled, toplotmere, in zrakomere vseh vrst.

Očala, ščipalnik natančno po zdravniškem receptu.

Cenike pošiljam na zahtevo zastoj in poštnine prosto.

Slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi vljudno naznanjam, da sem prevzel dobroznano

gostilno „Zlata riba“ v Stritarjevi in Ribji ulici.

Točil bodem vedno le dobro in pristno vino in pivo iz soda ter postrezal vedno cenj. goste z dobro domačo kuhinjo. Gorka in mrzla jedila vedno na razpolago. — Posebna soba za klube.

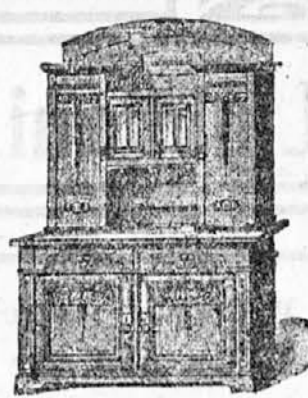
Zmerne cene! Točna postrežba!

Za mnogobrojne obiske se priporoča

Emil Keržišnik,

70 gostilničar pri „Zlati ribi“.

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta šte. 11. . . . Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala, otročje vozličke itd.

Sprejemajo se tudi opreme hotelov.

Prva

anončna pisarna

v Ljubljani

Francišškanska ulica št. 8

sprejema vsakovrstne oglase za

„DAN“

kakor tudi za vse druge liste in koledarje.

Najcenejše in tudi najuspešnejše inseriranje!

Na željo pride zastopnik na dom.

Slovenci, trgovci in obrtniki, poslužujte se v vseh anončnih zadevah samo „Prve anončne pisarne“ v Ljubljani ki vas točno in najkulantneje postreže! Anonsirajte v „Danu“!

iz egiptovskega granita in čez dvorišča, je ostala Lavra Ambrun, naslonjena na steber galerije, s sklenjenimi rokami, obupana. In v hipnih prestankih je mrmrala:

— Pride! . . . Vse končano! . . . Zbogom moje zadnje upanje! . . . On ljubi kraljico! . . .

Izabela je prisluškavala šumu, ki se je oddaljeval, slabšal, utihnil. — In v gotovosti, da je sama, se je zdrznila; z mehkim mačjim korakom preteče isto pot kakor dvorjanice; na širokem in krasnem stopnišču pa, ki vodi naravnost v vežo, se ustavi kakor na bregu senčnega jezera. Drgeta. Pogled njen se zamegli. Vdihava opajujoče vonjave, ki jih piš prinaša iz njenih vrtov.

In v hipu se je prikazal oni, ki ga je čakala!

Mlad mož je to, petindvajsetih let, divje lepote, trde elegance, širokopleč, s silnim čelom, s posmehljivimi ustnicami, s krutim pogledom, polnim zaupanja. Pred kraljico poklekne na eno koleno in šepeta:

— Ivan Nevstrašni, grof dežele de Neverske, pričakuje povelj svoje kraljice!

— Vstanite! je zapovedala Izabela s skoro hripavim povdankom.

Uboga jo, ona pa premišlja, stresa se, v grlu jo duši, prsa se ji dvigajo, ustne palijo, zdrzne se:

— Zakaj me preganjate s pogledom ta tedn, kar ste v Parizu, na turnirjih na lovu, na slavnostih vam na čast prirejenih, povsod, povsod mene, samo mene?

V kratki besedi odgovori Nevers:

M. ZEVACO:

Hiša Saint-Pol.

I.

Kraljica.

Deseta ura ponoči je odbila.

V nevzdusni atmosferi poletne noči, v onem kotu Pariza, ki se razteza od ulice Rue Saint-Antione do reke Sene, je nudilo strašno zobčasto zidovje, nad katerim je ležala gluha tihoča, pretresljivo vizijo . . .

Ogromna trdnjava je to, kjer je prostora za deset tisoč oboroženih mož, pravi gozd stolpov, stražnic, zvonikov, konic, fantastično mesto, kjer praznična godba in orglje osmih kapel pojo slavo sedaj Satanu sedaj Bogu, med tem ko odgovarja rjovenje levov na dnu kletk klicem straž, pravcato fevdalno gnezdo z eno besedo, ker se udobno razteza s sedmimi vrsti in štirinajstimi dvorišči kraljevska palača, palača kraljicina, nadškofija, stanovanje Pont-Perinovo, hiša Saint-Maurova, palača Beautreillisjeva, razkošne gotske stavbe, kraljujoče s svojimi zvoniki nad ostalimi dvajsetimi poslopji, razstresenimi za obzidjem.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani ima v zalogi in priporoča sledeče:

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K. Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, ilustrovana knjiga. Cena 1-20 K.	M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1-50 K.	Štupar: 0 prvinah in spojlnah, ilustrov. Cena 1-50 K.	Brunet: Telovadba. Cena 4 K.	Mešiček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.	
Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.	Vizitke	Engelbert Gangl: Beli rojaki. Cena vezani knjigi K 3.—, broširani K 2-60.	Kuverte s firmo	Kaj izide zopet ?	Trgovske račune
Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišnjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 1-50 K. — Rape: Mladini. Cena 1-50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 1-50 K.			Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.		Žirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.
Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.	Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.	Razni napisi na lepenkah za šole.	Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.	Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.	Vse tiskovine za knjižnice.
Uradne tiskovine za županstva.	Vse najnoveše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.	Stereotipija	Litografija	Muzikalije	Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.

Zaradi inventure prodaja Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Mestni trg št. 5

vso izgotovljeno obleko za gospode in dečke ter konfekcijo za dame in deklice pod globoko reducirano ceno. O. Bernatovič.

MIHAEL KASTNER, Ljubljana

Kongresni trg št. 10

dobavlja najcenejše: špicerijsko blago; jedilno in živinsko sol; petrolej (tudi v originalnih pločevinastih posodah); obdačen in neobdačen bencin za motorje in avtomobile; gasolin, cigroin za razsetljavo; gorilno olje za Diesel-motorje; vseh vrst strojno olje; parafin itd. itd.

Vse mineralne vode in studenčne produkte vedno sveže v zalogi.

— 2 —

Ta razsežna domena nosi ime, ki se s trepetom izgovarja zaeno s skrivnostnimi dogodbicami, s prenapetimi pripovedkami:

Imenuje se **Hiša Saint-Pol.**

Deseta ura ponoči je odbila.

V ozadju bogato opremljene spalnice, v prelestnih oblekah, v krilih pretkanih s srebrom, s pajčolanami iz čipk, padajočimi iz visokih koničastih frizur so čakale nepremično tri dvorjanice.

In pred visokim jeklenim zrcalom, zapestja objeta od smaragdov, roke bleščéče se v prstanih po modi, ki jo je vpeljala, s temnomodrimi očmi, z žgavosvetlimi lasmi, očarujoča v cvetju osemnajstih pomladi — Izabela Bavarska, kraljica francoska.

Prisluškuje, pričakuje, posluša zopet, nervozna, nestrpna, vzdihla — in končno stresljaj po celem telesu — deset je bila —

Pa se obrne: — Opuščam vas za to noč. Spremstvo vas odvede v prenočišče Passavant, Lavra; in vas v hišo Concyjevo, Blanka; in vas Colette, v palačo de Savense. Idite.

Ko je tako govorila ji je glas drhtel, kakor kadar hudourni blaznosti pretresa možgane. In njeno obličje nenavadne lepote je drgetalo pod naporom groznega ganutja.

Kdo pozna dušo, ki v tem trenutku živi v ti mladi ženi z divjimi poželjenji? — Morebiti je proroška dedinja groznih blaznosti Mesaline! Morebiti ogenj, ki izkruje Lukrecijo Borgio!

Da jo moremo soditi in razumeti, sledimo njenemu delu!

— 3 —

Dvorjanice so se priklonile v nemem spoštovanju in ko so se vzravnale, je obledela ena med njimi kakor vosek plamenic, razsvetlujočih ta prizor, Lavra d' Ambrun, stoječa ob postelji, nad vse lepa, čista in prikupna. Brezdvomno, nesrečna duša mora to biti. Obup se izraža v kretnjah tega mladega dekleta in njene oči govore o bolesi, ki ji ni leka... Tudi kraljica je pobledele, in z uničenim glasom, v katerem je drhtela neznano, grozeča sumnja, je rekla:

— Smrt vam sedi na obrazu, d' Ambrun! Zakaj? ... Odgovorite! ...

— Slabost, veličanstvo, odgovori Lavra s trudom. Ako blagovolite dovoliti, ostanem v palači.

— Odidite domov! se je razburila kraljica. Odidite in odpočijte se ta teden, je nadaljevala mirnejše. Pojdite, moja ljuba, Jutri vam pošljem svojega zdravnika v hišo Passavant.

Lavra zajecjla zahvalo in odide s tovarišicami.

— O! premišluje vsa zbegana, pošilja nas domov! Grof de Nevers je, ki ga pričakuje! Vem! Za gotovo vem! ... nesreča me preganja! Nesreča... in kazen! ... Gospod, Gospod, kaznuj le mene in reši nedolžno! ...

Prekoračile so dvorano Mathebrune ob privatnem stanovanju: vse prazno! — nato dvorano Tezejevo: prazna! — dalje monumentalno galerijo z dvojnimi slopovjem: nikjer žive duše! Vse so spraznili v palači kraljičini!

In med tem, ko sta Blanka de Coucy in Colette de Savense, poslušni povelju, zapuščali Hišo Saint-Pol po veličastnih stopnjicah

„DAN“ se prodaja

v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

JUŽNI KOLODVOR, na peronu. DRŽAVNI KOLODVOR.

BLAŽ, Dunajska cesta.

SEVER, Krakovski nasip.

PICHLER, Kongresni trg.

ČEŠARK, Šelenburgova ulica.

DOLENC, Prešernova ulica.

FUCHS, Marije Terezije cesta.

MRZLIKAR, Sodna ulica.

ŠUBIC, Miklošičeva cesta.

ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.

PIRNAT, Kolodvorska ulica.

ŠENK, Resljeva cesta.

KOTNIK, Šiška.

TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.

KOŠIR, Hilšerjeva ulica.

STIENE, Valvazorjev trg.

SUŠNIK, Rimska cesta.

UŠENIČNIK, Židovska ulica.

KLEINSTFIN, Jurčičev trg.

KRIŽAJ, Sp. Šiška.

WISIAK, Gosposka ulica.

KUSTRIN, Breg.

TENENTE, Gradaška ulica.

VELKAVRH, Sv. Jakoba trg